

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
спеціальність «Туризм і рекреація»

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Організація краєзнавчо-туристичної роботи»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Туризм»
Спеціальність 242 Туризм і рекреація
Галузь знань 24 Сфера обслуговування
Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з туризму

Затверджено на засіданні циклової комісії професійної
та практичної підготовки спеціальність «Туризм і рекреація»
Протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.

Назва дисципліни	Організація краєзнавчо-туристичної роботи
Викладач (-і)	Зіняк Тетяна Романівна
Контактний телефон викладача	(0342) 57-00-08
E-mail викладача	tetiana.ziniak@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Організація краєзнавчо - туристичної роботи» спрямована на формування у студентів базових знань і практичних навичок, необхідних для підготовки та проведення краєзнавчих і туристичних заходів у межах професійної діяльності. Курс ознайомлює з основами краєзнавства, туристичними ресурсами України, методами дослідження та популяризації рідного краю.

Студенти вивчають особливості організації екскурсій, походів, експедицій, таборів, а також основи планування туристичних маршрутів з урахуванням природних, історико-культурних та соціально-економічних особливостей територій. Розглядаються питання безпеки, екології, правового регулювання туристичної діяльності, ведення документації.

Засвоєння дисципліни сприяє підготовці фахівців для роботи в закладах освіти, туристичних фірмах, установах культури, молодіжних і дитячих організаціях.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є- теоретико-методичні засади та практичні аспекти організації краєзнавчо-туристичної роботи з учнями та молоддю в закладах освіти та позашкільної діяльності.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є: формування у майбутніх фахівців умінь і навичок щодо вивчення свого краю, а також озброїти теоретичними знаннями і практичними навичками у сфері краєзнавчо-туристичної роботи, які можуть бути використані у майбутній професійній діяльності випускників.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- ознайомити студентів з історією розвитку, понятійно-технологічним апаратом, напрямками та методами досліджень та сучасним станом краєзнавчо-туристської роботи;
- узагальнити відомості про програмно-нормативну базу сфери туризму;
- розкрити види та особливості туризму;
- формування у здобувачів організаційно-методичних навичок і вмінь щодо організації шкільної туристсько-краєзнавчої роботи, використання краєзнавчого принципу у навчальному процесі;
- формування основ міжетнічної толерантності та полікультурного співробітництва в сучасному українському суспільстві;

- оволодіння навичками планування та проведення різних форм туристично-краєзнавчої діяльності (екскурсій, походів, експедицій, турзльотів тощо);
- розвиток навичок орієнтування на місцевості, топографії, використання карт та інших джерел краєзнавчої інформації;
- формування здатності до аналізу та оцінки природного, історико-культурного і соціально-економічного потенціалу регіону для організації туристичної діяльності;
- виховання патріотизму, любові до рідного краю, екологічної та краєзнавчої культури.
- ознайомлення з нормативно-правовими аспектами організації краєзнавчо-туристичної діяльності (дотримання техніки безпеки, охорона природи, правові вимоги тощо).

4. Програмні компетентності та результати навчання

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

СК 3. Здатність ідентифікувати туристично-ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану і перспектив розвитку туризму.

СК 7. Здійснювати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності, виробничої санітарії й охорони праці.

РН 4. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

РН 5. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

РН 6. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

РН 10. Запропонувати способи удосконалення туристичної інфраструктури на різних рівнях державного та регіонального управління.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10
семінарські заняття	20
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
5	242 Туризм і рекреація	3	нормативна
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1. Організація краєзнавчо-туристичної роботи	2	2	8
Тема 2. Нормативно-правова база та кадрове забезпечення краєзнавчо-туристської діяльності.	2		
Тема 3. Туристська індустрія.		2	6
Тема 4. Туристична карта.		2	4
Тема 5. Краєзнавчо- туристська робота.		2	6
Тема 6. Організація і методика проведення краєзнавчих екскурсій.		2	4
Тема 7. Організація туристичних походів.	2	2	16
Тема 8. Охорона здоров'я в туристському поході.	2		
Тема 9. Туристські маршрути.		2	4
Тема 10. Краєзнавчо-туристські ресурси.	2	2	4
Тема 11. Організація харчування в туристичному поході.		2	4
Тема 12. Організація екскурсій.		2	2
Тема 13. Стан і перспективи розвитку КТР в Україні.			2
ЗАГ.:	10	20	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Семінарські (практичні) заняття – 30 балів, Контрольна робота – 10 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 10 балів. Залік – 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Письмова контрольна робота виконується індивідуально. Має відповідати обраній темі та завданням дисципліни. Виклад повинен бути послідовним, логічним, науковим з використанням термінології туризму та краєзнавства. Терміни написання – на занятті. Контрольна робота – 10 балів. Самостійна домашня робота – 10 балів.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка – 30 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; форма здачі (письмова, комбінована).

7. Політика навчальної дисципліни

- 1.Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.
- 2.Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
- 3.Відвідування занять. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення

оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

4.Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023 р № 830 <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2022/05/eb685d9c-837e-46f6-a18f-030a4ea6a7c2.pdf>

5.Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Історія туризму: навч. посіб. / О. Заячук, С. Брик – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. – 200 с.
2. Географія подорожей та туризму : навчально-методичний посібник./ Аріон О. В. – Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2023. – 112 с.
3. Кадрове забезпечення галузі туризму та гостинності./ Матросова В. О., Перерва П. Г., Матросов О. Д. – Львів : Львівська політехніка, 2019. – 543 с.
4. Нормативно-правове регулювання туристичної галузі в Україні. Економічні горизонти./ Литвин О. , Кирилюк І. 2024. – 79–86 с.
- 5.Туристична галузь України в період євроінтеграції: теоретичний аспект : монографія / за ред. В. М. Зайцевої. – Запоріжжя : ЗНУ, 2021. – 256 с.
6. Туристичне краєзнавство : навч. посіб./ А. І. Доценко - Умань : УНУС, 2022. – 198 с.
7. Туристичне краєзнавство: навчальний посібник/ М. Рутинський, В. Петранівський – Знання, 2008. – 575 с.
8. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти. / Федорченко В. К., Мініч І. М. – Київ : Ліра-К, 2021. – 338 с.
9. Основи туризмознавства: навчальний посібник.В. В. Джинджоян, Н. А. Горожанкіна, З. В. Бойко / Київ: Каравела, 2022. – 246 с.
- Подієвий туризм : навчально-методичний посібник./ Щука Г. П. – Полтава : ПНПУ, 2023. – 140 с.
10. Спеціалізований туризм : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. – Київ : Кондор, 2021. – 284 с.

11. Методика краєзнавчо-туристичної роботи : навчально-методичні рекомендації / О. С. Данильченко, О. Г. Корнус, О. М. Король [та ін.]. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2023. – 96 с.
12. Методологія туризмознавства: географічні аспекти : монографія / І. М. Дудник, О. В. Колотуха, В. С. Сайчук, О. А. Борисюк, С. П. Фокін, О. П. Беркова, С. М. Мархонос. – Київ : НАУ, 2023. – 312 с.

Додаткова:

1. Активний і пригодницький туризм: організація та безпека./ Ковальчук І. М., Мельник Т. В. — Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2022. — 290 с.
2. Зелений туризм в Україні: формування, розвиток і перспективи // Social Work and Education./ Марчишин Н., Островська Н. – 2020. – Т. 7, № 4. – С. 427–440.
3. Інклюзивно-реабілітаційний туризм : навч. посіб./ Барна Н. В., Коротєєва А. В. – Миколаїв : МНАУ, 2021. – 152 с.
4. Організація сільського зеленого туризму : підручник для студентів спец. «Туризм»./ Гапоненко Г. І., Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. – Суми : Університетська книга, 2021. – 299 с.
5. Організація туризму в Україні: регіональні аспекти./ Федорченко В. К., Мініч І. М. – Київ : Ліра-К, 2021. – 338 с.
6. Проблеми та перспективи розвитку екологічного туризму в Україні. «Економіка та суспільство»./ Табенська О. І., Прилуцький А. М. 2023.
7. Рекреаційні ресурси та курортологія./ Мельник О. Г., Логвиненко О. В. – К.: Кондор, 2020. – 240 с.
8. Стан і основні тенденції розвитку туристичної індустрії України в умовах сучасних викликів // Вісник Львівського університету туризму і права./ Чорна Н. С. – 2021. – № 2. – С. 35–42.
9. Сучасний стан туристичної індустрії України та перспективи інтеграції до ЄС // Journal of Scientific Economic Research./ Ольшанська О. В., Пузирьова П. В. – 2021. – № 3. – С. 88–96.
10. Трансформація внутрішнього туризму в Україні під час війни: прогноз перспективних видів туризму // SWorld Journal./ Чорна Н. С., Антонюк К. М. – 2022. – № 4(52). – С. 54–60.
11. Туристична індустрія України у післявоєнний період: ключові напрями відновлення та фактори впливу у європейському векторі розвитку // Journal of Scientific Economic Research./ Ольшанська О. В., Пузирьова П. В., Шевченко О. О. – 2023. – № 1. – С. 101–110.
12. Туристична політика Європейського Союзу: сучасні тенденції та виклики // Modern Economics./ Павлюк С., Гриб В. – 2022. – № 31. – С. 110–118.

13. Туристично-рекреаційні ресурси Закарпаття: сучасний стан та перспективи розвитку. [Електронний ресурс]/ Долинська О. О., Пилип'юк С. В. – Харків : НТУ «Харківський політехнічний інститут», 2024.

14. Туристсько-спортивна підготовка та організація походів./ Парфіненко А. Ю., Шамара І. М. — Суми: Університетська книга, 2023.

Основні нормативно-правові документи:

1. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР (зі змінами та доповненнями).
2. Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 р. № 1805-III (зі змінами).
3. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 р. № 1264-XII (зі змінами).
4. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 р. № 2456-XII (зі змінами).
5. Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII (у контексті позашкільної освіти, туристсько-краєзнавчої діяльності).
6. Закон України «Про позашкільну освіту» від 22 червня 2000 р. № 1841-III (зі змінами).
7. Концепція державної цільової соціальної програми розвитку туризму та курортів на 2021–2027 роки (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1557-р).
8. Державна стратегія регіонального розвитку України на 2021–2027 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695).
9. Ліцензійні умови провадження туроператорської діяльності (затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 991, зі змінами).
10. Національна туристична організація України. Стандарти якості туристичних послуг (рекомендовані документи, методичні матеріали).

Інформаційні ресурси:

1. Державне агентство розвитку туризму України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
2. Міністерство культури та інформаційної політики України. Культурна спадщина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mkip.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
3. Ukrainian Travel Portal (Visit Ukraine) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://visitukraine.today> (дата звернення: 15.09.2025).
4. Національна туристична організація України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ntoukraine.org> (дата звернення: 15.09.2025).
5. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).

6. Геопортал «Відкрита карта України» (електронні карти, туристичні маршрути)
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://map.land.gov.ua> (дата звернення: 15.09.2025).
7. Українська електронна бібліотека «Культура України» (краєзнавчі й туристичні видання)
[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elib.nlu.org.ua> (дата звернення: 15.09.2025).

Викладач:

Тетяна ЗІНЯК